

"TEDAŞ'IN CAMBAZLARI"

"Hakkari'de düşen çığlardan dolayı arızalanan enerji nakil hatlarını onarmaya çalışan TEDAŞ ekipleri cambazları aratmıyor."

DAĞCILARIN bile çıkamadığı bölgelerde çığ tehlikesini hiçe sayarak çalışan TEDAŞ'ın arıza ekipleri, 3 gün önce düşen çığın karanlıkta bıraktığı Durankaya Beldesi ve 23 köye enerji vermek için önceki gün yine seferber oldu. Araçla yola çıkan TEDAŞ Müessese Müdürü İsmail Özdemir ve 2 personel, 5 kilometre yürümek zorunda kaldılar. Arızayı tespit eden ekipler yer yer 2 metreyi bulan kara rağmen 2 bin 900 rakımlı Şiveköy Tepesi'ne tırmandı.

Çıktıkları elektrik direklerinde cambazları aratmayarak cesaretle ilerleyen ekipler, 1 saatlik çalışmanın ardından arızayı giderdi.

Müessese Müdürü Özdemir, arızaların birçoğunun çığ bölgesinde meydana geldiğini belirterek, bundan dolayı personeli ile birlikte riskli bölgelere gittiğini söyledi. Özdemir "Arızaları ilk önce dürbünle tespit ediyoruz. Çığ riski her zaman var. Tüm zorluklara rağmen çalışmalarımızı aralıksız sürdürüyoruz" dedi.

Hürriyet gazetesinde 10/03/2006 tarihinde arka sayfada yer alan "TEDAŞ'ın cambazları" manşetli haberi okuyunca aklıma önce bir fıkra sonra ABD'deki bir elektrik firmasından gelip TEDAŞ'ta teknisyen eğitimi üzerinde çalışma yaptığımız eğitim uzmanının söyledikleri geldi.

Fıkra'yı herkes biliyordur. Padişah "bana öyle bir şey söyleyin ki özürünüz kabahatinizden büyük olsun" demiş. Sonrası padişaha yapılan malum bir hareket ve "affedersiniz sizi valide sultan zannettim" diye özür belirten incili çavuş hikayesi.

İkincisi ise eğitim uzmanının söyledikleri. Uzman, projenin tamamlanmasından sonra yapılan veda toplantısında önce

ülkemizi ve ülkemiz insanlarını övdü. Tarihi eserlerini ve doğasını çok beğendiğini ve bugüne kadar ülkemizi tanımamış olmanın eksikliğini duyduğunu belirterek neden böyle düşündüğünü örneklerle pekiştirdi.

" Geçen hafta otelimizde doğru dürüst uyuyamadık. Davullar ve araba klaksonları çalınıyordu. Nedenini sorduğumuzda, Türkiye'den bir takımın Avrupa kupasını kazandığı ve bu yüzden kutlama yapıldığı söylendi. Bir hafta sonra yine aynı manzara. Bu sefer bir İzmir takımı şampiyon olmuş. (Göztepe 1.lige çıkmıştı) . Bu büyük bir dayanışma. Böyle bir şey bizde olmaz. ABD'de olimpiyat şampiyonu olsanız ancak sizin şehrinizde veya o eyalette sınırlı sayıda insan böyle coşkulu kutlamalar yapar. O kadar.

Bir de her yerde Atatürk resimleri, heykelleri ve O'nun çok güzel sözleri asılı. Bizde (ABD) devletin kurucusu George Washington'u bile çoğu Amerikalı tanımaz. Bir liderin

etrafında böylesine kenetlenmek de çok güzel bir şey. Ancak ABD'de herkesin mutlaka birleştiği bir tek konu vardır: O da "güvenlik" konusudur. Güvenlik nedeniyle istenilen her kurala bütün

güvenlik...

Amerikalılar istisnasız uyarlar. Umarım siz de bu konuda ilerleme kaydeder ve bizim gibi olursunuz”

Aradan geçen yıllardan sonra gazetede ki haberi okuyup resimleri görünce içim cız etti. Hangisine yanayım:

-Müessese müdürü yanındaki bir kişiyle direğin tepesinde. Yol uzun, karlı ve meşakkatli. Her halde reklam amacıyla gazetecileri de yanında götürmemiştir, gazeteciler müessese müdürünü araçta görünce bir şey vardır diye arkalarından gitmişlerdir.

-Aceleden olsa gerek direğin tepesinde gömleki ve kravatlı olarak gözüküyor. (İşe uygun kıyafeti yok)

-Ayakkabıları iş ayakkabısı değil.

-Baret yok, gözlük yok.

-Emniyet kemeri muhtemelen araçta kalmış.

-Usta telin üzerinde gerçekten çocukluğumuzdaki tel cambazları gibi camper bağlıyor. Müdürümüz eliyle bir şeyler uzatıyor görünümünde.

-Eğer yanlış yazılmadı ise Müessese Müdürü yaptığını iftiharla anlatmaktadır. İnşallah yanlırım ama muhtemelen

sayın müdürümüz ne yaptığının farkında bile değil ve sanırım iyi yaptığını da düşünüyordur.

Haberin üzerinden uzun sayılabilecek bir süre geçmesine rağmen sayın müdürümüz hakkında idari bir soruşturma açıldığını duymadık, okumadık. Bu demektir ki TEDAŞ Gn. Müdürlüğü Basın Müşavirliği uyumuş. Haberi, ilgili daire başkanlığına ve Gn Müdür Yardımcısına ulaştırmamışlar. Onlar da bu haberi görmemişler. Belki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı teknik yönden bir bilgi istemiştir. (Çünkü TEDAŞ Maliye Bakanlığına bağlı)

Yapılan iyi niyetle bile yapılırsa büyük aymazlıktır. İş Güvenliğinin girişinde yazılan “hiçbir şey ekonomik gerekçelerle veya işin kısa zamanda yapılmasını sağlamak için bile olsa hayatınızdan daha önemli değildir” sözü boşuna yazılmamıştır. Memleketin selameti bakımından bu olayı uygun gören her yetkilinin acilen görevlerinden alınmalarını beklemek abartılı bir istek olarak görülmemelidir.

Güvenlik kavramının her çalışmada ilk sırayı alması umuduyula.

İLK SÜPER İLETKEN GÜÇ TRAFOSU ÇİN 'DE TANITILDI

Çin Elektrik Mühendisliği Enstitüsü (Odası)(IEE), Çin elektrik şebekesindeki süper iletken temelli ilk güç trafosunun prototipini tanıttı. Bu trafo IEE ve Çin'deki en büyük trafo üreticisi olan TBEA Industrial Transformer Group iş birliği ile Amerikan Superconductor tarafından üretilen yüksek sıcaklıktaki süper iletken (HTS) teller kullanılarak yapıldı. HTS trafosu 21 Kasım 2005'den itibaren işletiliyor.

Şu an elektrik şebekelerinde kullanılan bilinen geleneksel güç trafolarındaki bakır tellerin yüksek verimli HTS tel ile değişimi, bakır telin elektriki direncinden kaynaklı trafodaki enerji kaybını azaltmaktadır. Bu değişimin diğer önemli bir avantajı ise HTS trafodaki çevre dostu sıvı azot (nitrojen)'un (havanın %79'u azottur) geleneksel trafolarda elektriksiz yalıtımı sağlayan trafo yağlarından daha ucuz olması ve trafoyu soğutarak elektriksiz yalıtımı sağlamasıdır. Bu da trafolardaki yağ eksikliğinden kaynaklı trafo yanma riskini ve yağ tüketimini azaltır.

ABD Enerji Departmanı (Enerji Bakanlığı) yıllık 10 MVA'nın üzerindeki gücündeki trafolarının payının 1 Milyar \$'ı geçtiğini ve en fazla satışın Birleşik Devletler dışında olduğunu tahmin etmektedir. Çin Elektrik Gücü Araştırma Enstitüsüne göre Çin'de güç tüketim oranının 2001 yılında %9 artmış ve 2004 yılında, yıldan yıla artarak %14.8'e ulaşmıştır. Birleşik Devletler'de aynı dönem boyunca güç tüketimlerinin artış oranları yaklaşık yıllık %2 ile %3'tür.

IEE'nin ve Çin Fen Akademisi Applied Superconductor laboratuvarı direktörü Dr.Liye Xiao'ya göre bu proje bilinen (geleneksel) trafolarda elektriksiz yalıtım için gerekli yağ miktarını azaltarak enerji verimini ve şebekedeki devamlılığı arttırmada süper iletken trafolarının değerini gösteren önemli bir adım olacaktır.

AMSC başkanı Greg Yurek “Bu gösterilen proje pratik, ticari süper iletken trafoların gelişiminde kritik bir adım olacaktır ve pazarın çok büyük olacağı kanısındayım” demiştir.

IEE tarafından süper iletken trafoları 3 faz olarak geliştirildi. 630 kVA, 10/0,4KV olan trafoda sadece süper iletkenin başardığı düşük elektrik kaybindan daha az kayıp için şekilsiz metal alaşımı bir çekirdek kullanıyor. İlk trafonun toplam enerji verimi %98.3 idi. Daha sonraki dizaynlarda bunun %99.9 olacağı tahmin ediliyor. TBEA trafo fabrikasındaki üretim aşamasında HTS trafosu Shenyang Trafo Enstitüsü tarafından test edilmiş ve prototipin tüm standartları sağladığı onaylanmıştır. Bu prototip trafonun toplam 6 ay boyunca işlemde kalacağı bekleniyor. Tüm parçaları iç tetkiklerden geçirildikten sonra ticari sistemler için gelişmelerin nasıl yapılacağı öğrenmek için bakımdan kaldırılacak. Bu trafo eğer şebekede gerekli olursa geliştirilecek.

Çeviren: Elk. Müh.-Deniz COŞKUN
(T&D Dergisi Şubat 2006)